

Pirkanmaan perheoikeudelliset palvelut

lastenvalvoja/perheasioiden sovittelija
Anne Tuominen

Vanhemmuus eron jälkeen

**Mistä asioista vanhemmat voivat
sopia lastenvalvojan luona**

Vanhemmuus eron jälkeen

Vanhemmuus jatkuu eron jälkeen vaikka parisuhde päättyy

Uudenlaisen vanhemmuussuhteen muodostaminen vaatii vanhemmilta aikaa ja työtä

Haaste sen suhteen, että samaan aikaan pitää käsitellä eroa ja synnyttää uutta vanhemmuutta

Rakkaus lapseen/lapsiin säilyy

VANHEMMUUS ERON JÄLKEEN

**Mikä on mahdollista,
mikä on lapsen edun
mukaista**

Erovanhemmuus voidaan jakaa kolmeen ryhmään

1.Yhteistyövanhemmuus (co-operative co-parenting)

2.Rinnakkaisvanhemmuus (parallel parenting)

3.Yksinhuoltajavanhemmuus (single parenting)

(Amato, Kane & James 2011)

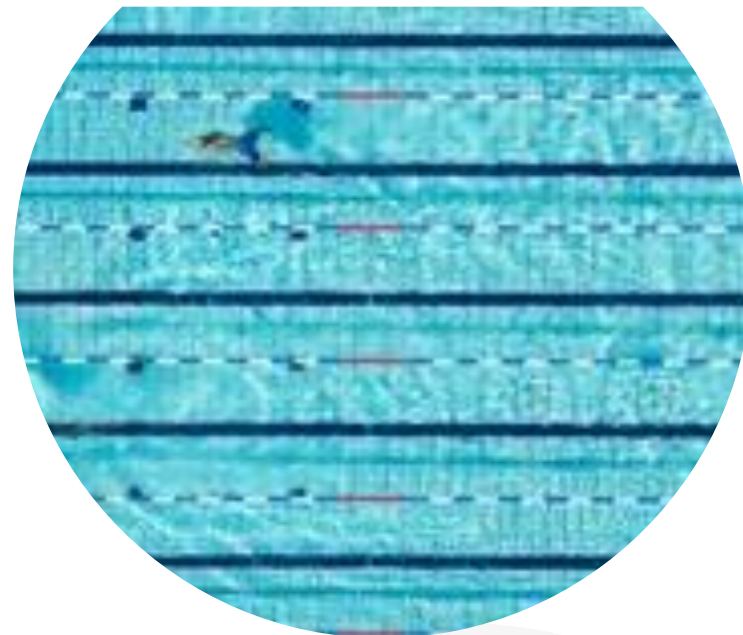
- Eron jälkeistä vanhemmuuden laatua arvioitaessa on kiinnitetty huomiota kahteen seikkaan: suhteen lämpöön sekä vanhemman kykyyn ohjata ja kasvattaa lasta

RINNAKKASVANHEMMUUS

- Neutraalit välit
- Lapsen asiat sovitaan kirjallisesti ja sovituista asioista pidetään kiinni
- Päätökset tehdään itsenäisesti siinä kodissa, jossa lapsi on.
- Toinen vanhempi ei puutu toisen kodin asioihin.
- Yhteydenpito toiseen vanhempaan on tarkkaan sovittu; viestikanava, rajat viestinnässä (esim. 1krt/viikko) ja vain välttämättömissä lapsen asioissa.
- Molemmat vanhemmat ovat itsenäisesti vastuussa suhteestaan lapseen.
- Me olemme hyvät vanhemmat yksilöinä

YHTEISTYÖVANHEMMUUS

- Hyvät välit
- Lapsen asioista sovitaan joustavasti ja keskustellen
- Ei tehdä välttämättä kirjallisia sopimuksia vaan suullinen sopiminen riittää
- Voidaan soitella ja laittaa viestejä lapsen asioissa ja muissakin asioissa milloin siltä tuntuu.
- Me olemme hyvä tiimi

Miksi rinnakkaisvanhemmuus

Joskus yhteistyön vähentäminen on paras ratkaisu, koska pahimmillaan eroriidat voivat kestää koko lapsuuden ajan.

Vähentää konflikteja vanhempien välillä

Vähentää lapsen kokemaa stressiä ja jännitteitä

Vahvistaa lapsen omaa kykyä selviytyä erosta ja vanhempien riitelystä

Vanhemmat voivat olla erikseen hyviä vanhempia lapsilleen

Kaksi kotia-sovellus

- Kaksi kotia-sovellus yhdistää kahden kodin lapset ja heidän vanhempansa.
- Sovelluksesta löytyy työkaluja arjen hoitamiseen, kun lapset asuvat kahdessa kodissa
- Sovellus sisältää elementit vanhempien toimivan yhteistyön edistämiseen ja lapsen asioiden hoitamiseen tehden yhteistyöstä helpompaa
- **kalenteri** lapsen arjen ja tapaamisten suunnitteluun
- **chat-palvelut** keskusteluun vanhempien ja lasten tai vai vanhempien kesken
- **tukea ja tietoa** eron jälkeiseen elämään ja lapsen aseman huomioimiseen

Vanhemmuussuunnitelma

- Sosiaali- ja terveysministeriössä Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE) kehitetty tuki ja apuväline eron jälkeiseen vanhemmuuteen.
- Vanhemmuussuunnitelma on vanhempien yhteinen työväline (kysymyksiä lapsen arjesta, mistä on hyvä sopia).
- Vanhemmat voivat sen avulla laatia suunnitelman siitä, miten lapsen arki järjestetään eron jälkeen.
- Vanhemmuussuunnitelma ei ole juridinen asiakirja, joka toimitetaan viranomaisille tai jonka toteutumista viranomaiset kykenisivät valvomaan.

Eron jälkeinen perheasioiden sovittelu

- Tarkoitettu eronneille vanhemmille, joilla on erilainen näkemys lapsen arkeen, lomiin tai vanhemmuuden pelisääntöihin liittyvissä asioissa
- Vanhemmat saavat apua ja tukea keskinäisiin neuvotteluihinsa tilanteissa, joissa omat yritykset ovat saattaneet kääntyä riitelyksi ja joutua umpikujaan tai puhevälejä ei ole
- Tavoitteena on riittävän hyvä vanhemmuus, ei vastakkainasettelu vanhempien välillä
- Kaikki aikuiset kuuluvat lasten puolueeseen
- Sovittelu kohdistuu lapsen parhaan konkretisointiin, ei vanhempien parisuhteen käsittelyyn

Miten sovittelu etenee

- Vanhemmat tavataan ensin erikseen ns. erilliskäynnillä
- 1-4 yhteistä sovittelutapaamista
- Sovittelun päätteeksi on mahdollista tehdä lastenvalvoja-sovittelijan luona viralliset sopimukset
- Mahdollisuus jälkitapaamiseen
- Eron jälkeinen perheasioiden sovittelu 040 8064046 ti klo 12-13
- -----

- Mikään ei ole liian vähäpätöinen asia sovitteltavaksi, jos se auttaa vanhempia pääsemään yhteiseen näkemykseen lapsen asioista

Mistä asioista vanhemmat voivat sopia lastenvalvojalla

- *Lastenvalvojan luona voidaan tehdä huolto- ja tapaamissopimus sekä elatussopimus*
- *Huolto- ja tapaamissopimuksessa sovitaan*
 - ❖ Lapsen huoltajuudesta vanhempien kesken tai oheishuoltajuudesta muulle henkilölle
 - ❖ Lapsen asuinpaikasta
 - ❖ Lapsen tapaamisista
- *Elatussopimuksessa sovitaan*
 - ❖ Lapsen elatuksesta

Lapsen huoltajuus

- ❖ Yhteishuolto tarkoittaa vanhempien yhteistä päätöksentekoa lapsen tärkeissä asioissa
- ❖ Tehtävänjakohuoltajuudella voidaan jakaa huoltajuuteen kuuluvia tehtäviä
- ❖ Yksinhuoltajuus tarkoittaa sitä, että toinen vanhempi päättää yksin kaikista lapsen asioista
- ❖ Huoltaja päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, koulutuksesta, asuinpaikasta, harrastuksista sekä muista henkilökohtaisista asioista
 - nimi, kansalaisuus, uskontokunta, passi, terveyden- ja sairauden hoito, päivähoito, koulutus
 - lapsen edunvalvonta (pankki- ja varallisuusasiat) (ei voi sopia tehtävänjaolla)

Lapsen huoltajuus

- ❖ Huoltajalla on oikeus saada tietoja lapsen asioista eri viranomaisilta
- ❖ Huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi lasta koskevissa päätöksissä
- ❖ Yhteishuoltajuudessa lapsen asuinpaikka siirtyy toiselle vanhemmalle automaattisesti, mikäli lapsen kanssa asuva vanhempi kuolee.

- ❖ Huoltajuusmuoto ei vaikuta
 - ❖ tapaamisoikeuteen (lapsen oikeus)
 - ❖ elatusvastuuseen
 - ❖ korotettuun lapsilisään
 - ❖ sosiaalietuuksiin

Lapsen asuinpaikka eron jälkeen

- ❖ Lapsella voi olla vain yksi osoite ja se koskee myös vuoroviikkoasumista
- ❖ Lapsen asumisratkaisun vaikutukset
 - ❖ päivähoito- ja koulupiiri (esim. koulukuljetus järjestetään vain lapsen virallisesta osoitteesta)
 - ❖ julkinen terveydenhuolto, ym. kunnalliset palvelut
 - ❖ lapsilisä
 - ❖ asumistuki
- ❖ Vanhemman on ilmoitettava toiselle vanhemmalle aikomuksestaan muuttaa asuinpaikkaansa, jos muutolla on vaikutusta huollon ja tapaamisoikeuden toteutumiseen
 - ❖ ilmoitus on tehtävä vähintään 3 kk ennen aiottua muuttoa
 - ❖ ei ilmoitusvelvollisuutta jos on henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaa välitöntä vaaraa ja vakavaa uhkaa

Lapsen tapaamisoikeus

- ❖ Lapsella on oikeus luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde kumpaankin vanhempaan sekä säilyttää tärkeät sukulaisuussuhteensa
- ❖ Molempien vanhempien velvollisuutena on myötävaikuttaa tapaamisoikeuden toteutumiseen
- ❖ Molempien vanhempien tulee välttää kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan haittaa lapsen ja toisen vanhemman väliselle suhteelle
- ❖ Tapaamissopimuksen tehtävänä on jäsentää lapsen arkea
 - ❖ arki- ja viikonlopputapaamiset, juhlapyhät, loma-ajat, tapaamiskuljetukset
- ❖ Sopimus voi olla määräaikainen tai lapsen 18-vuoteen saakka
 - ❖ lapsen ikä, harrastukset, vanhempien kotien välinen etäisyys, vanhempien vuorotyö, vanhempien välinen yhteistyö
- ❖ Erityisestä syystä tapaamiset voivat olla valvottuja tai tuettuja

Vuorotteleva asuminen

- ❖ Vuoroasumisesta voidaan puhua, jos lapsi on vähintään 40 % kalenterivuodesta kummankin vanhemman luona lomakaudet ja juhlapyhät mukaan lukien (= 12 yötä/kk)
- ❖ Lapsilähtöisyys lähtökohtana, ei aikuisen halu eikä kompromissi
 - ❖ lapsen ikä, kiintymyssuhde, persoonallisuus, lapsen tahto
- ❖ Vaatii vanhemmilta sitoutumista sovittuihin pelisääntöihin
 - ❖ varusteista, kuljetuksista ja harrastuksista sopiminen
 - ❖ miten lomat, juhlapyhät ja ystävien/sukulaisten tapaamiset sovitaan
 - ❖ miten lapsen kulut jaetaan (elatusapumaksu, yhteinen tili, kulut jaetaan tasan tai tulojen suhteessa, kumpikin vastaa tietyistä kuluista itse)
- ❖ Lasta tukevat asiat
 - ❖ vanhempien kodit lähekkäin
 - ❖ asumiseen liittyvät tilajärjestelyt
 - ❖ lupa olla yhteydessä toiseen vanhempaan
 - ❖ lupa omiin tavaroihin ja vaatteisiin

Lapsen elatus

- ❖ Elatusapua maksetaan kuukausittain sille vanhemmalle, jonka luona lapsi asuu (vuoroasumisessa kummalle vanhemmalle vaan) tai on kirjoilla.
- ❖ Koulutusavustus maksetaan nuoren omalle tilille.
- ❖ Elatussopimus voi olla määräaikainen tai lapsen 18-vuoteen saakka (+koulutusavustus)
- ❖ Elatusmaksun saaja päättää elatusavun käytöstä
- ❖ Elatussopimus on indeksiin sidottu
- ❖ Elatussopimus on ulosotto- ja verovähennyskelpoinen asiakirja
- ❖ Vanhemman elatuskyvyn ollessa 0 e tai alentunut (esim. työttömyys, sairaus) kela maksaa **elatusukea** puutteellisen maksukyvyn perusteella joko kokonaan tai osittain **sille vanhemmalle, jonka luona lapsen kirjat ovat** (*täysimääräinen elatustuki vuonna 2023 on 186,97 e/kk*)
- ❖ Elatustukea saa hakea kelasta vain lastenvalvojalla vahvistetun elatussopimuksen tai käräjäoikeuden päätöksen perustella

Elatusavun laskeminen/Lapsen tarve

- ❖ Käytämme oikeusministeriön ohjeistusta (v.2007) , soveltaen vuoroviikkoasumisessa
- ❖ Lapsen elatuksen tarve koostuu yleisistä ja erityisistä kustannuksista
 - ❖ **Yleiset kustannukset lapsen iän mukaan** (ravinto, vaatteet ja jalkineet, henkilökohtainen hygienia, puhelin, tietokone, vähäiset terveydenhoito- ja lääkekulut, vähäiset koulutusmenot ja harrastusvälineet/menot, taskuraha)
 - 0-6 vuotta 342 e, 7-12 vuotta 399 e, 13-17 vuotta 537e
 - Erityiset kustannukset**
 - osuus vanhemman asumiskustannuksista, päivähoitokulut, koululaisen aamu- ja iltapäiväkerho, koulutuskustannukset, erityisestä harrastuksesta aiheutuvat kulut, vakuutusmaksut, erityiset terveydenhoitokustannukset
- ❖ Lapsen tarpeesta vähennetään lapsilisän osuus pois

Elatusavun laskeminen/Vanhempien elatuskyky

- Vanhempien elatuskyky arvioidaan suhteessa lapsen tarpeeseen
- Elatuskykyä laskettaessa nettotuloista vähennetään seuraavat asiat
 - yleiset elinkustannukset (687 yksin asuva/578e avo-/avioliitto)
 - asumiskustannukset
 - erityiset terveydenhoitokustannukset
 - lasten tapaamisista aiheutuvat matkakustannukset (139 e omavastuu)
 - oman auton käyttö (bensakulut) ja muut työmatkakustannukset
 - opintolainan korot + lyhennykset
 - muu elatusvastuu
 - luonapitovähennys (7-11 yötä)

Lapsen osallisuus ja mielipiteen selvittäminen

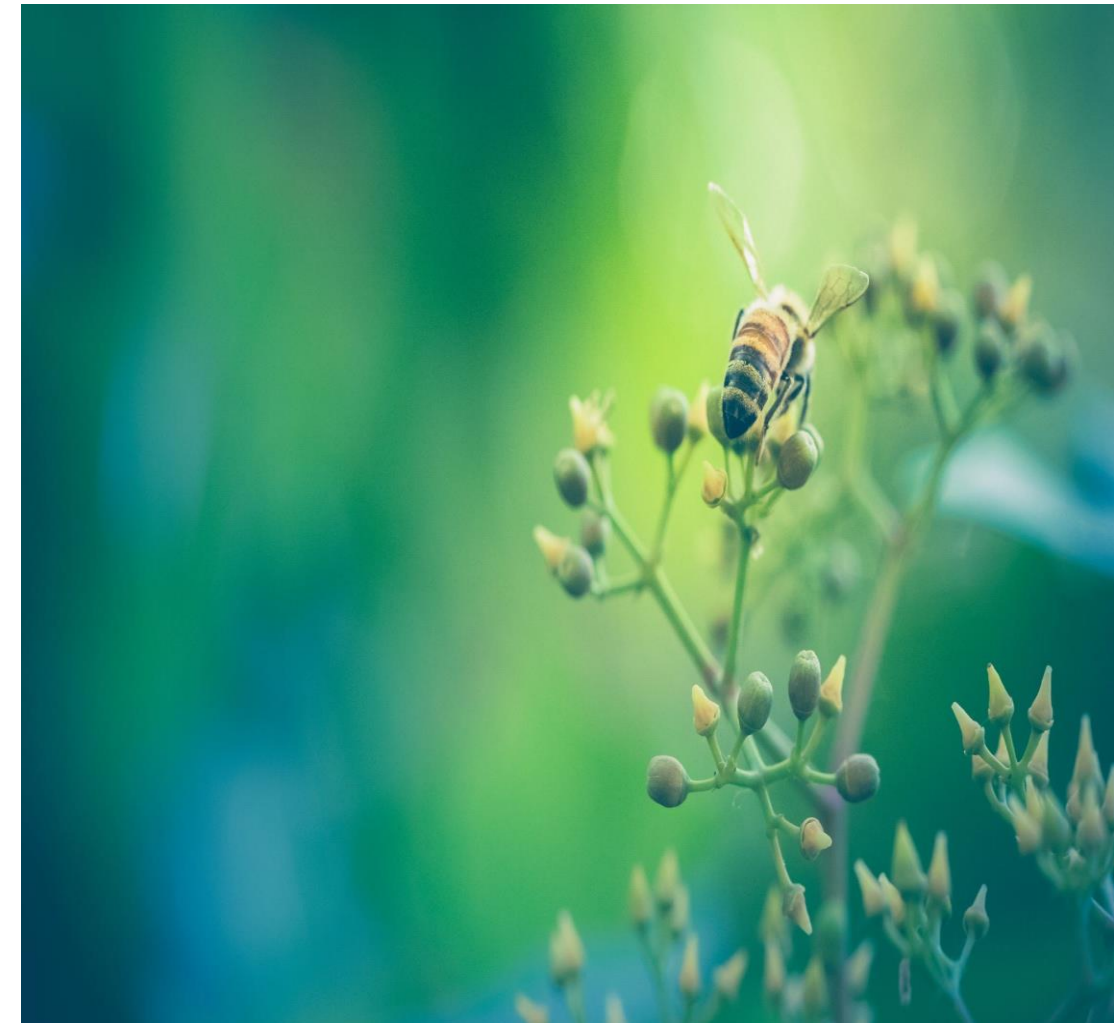
- vanhempien tehtävänä on kertoa lapselle tulevasta lastenvalvojakäynnistä (ikätaso huomioiden) ja kysyä hänen mielipidettään siihen, mitä vanhemmat ovat sopimassa lastenvalvojan luona lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta
- Vanhemmat neuvottelevat sopimusten sisällön, lapsi ei osallistu sopimusneuvotteluun
- Jos vanhemmat antavat ristiriitaista tietoa lastenvalvojalle lapsen mielipiteestä ja toivomuksista, voi palveluohjaaja keskustella lapsen kanssa, jos lapsi tähän suostuu ja se nähdään tarpeelliseksi.

Lastenvalvojan tehtävä sopimusneuvottelussa

- Antaa vanhemmille informaatiota lapsen oikeuksista ja vanhempien velvollisuuksista sekä erilaisista sopimusmahdollisuuksista
- Luoda neutraali ja yhteistyöhaluinen ilmapiiri keskustelulle
- Kuunnella ja kohdella vanhempia tasapuolisesti
- Nostaa neuvottelussa esille lapsen näkökulma ja lapsen edun toteutuminen
- Jäsentää esiin tuotuja ongelmia, määritellä niitä uudelleen ja etsiä uusia ratkaisuvaihtoehtoja

Lastenvalvojan rooli sopimusneuvottelussa

- Laatii yhteistyössä vanhempien kanssa lasta koskevat sopimukset
 - Vanhemmat ovat sopijaosapuolia
 - lastenvalvoja ei toimi vanhempien välittäjänä
 - lastenvalvoja ei pääätä sopimusten sisällöstä
- Määrittelee vanhemman maksukyvyttömyyden elatussopimusta laadittaessa
- Varmistaa, että kumpikin vanhempi ymmärtää sopimuksen sisällön ja lainvoimaisuuden
- Vahvistaa lapsen sopimukset

- *En ole se, mitä tapahtui,*
- *olen se, mitä valitsen olevani*
- *(Carl Gustav Jung)*